

Egy korábbi FB határozat ugyan kimondta, hogy a Sanoma megsértette a konkurens kiadó jó hírnevét azáltal, hogy a magazinja hirdetési környezetét jelentősen alulértékelt, jelen ítéletben mégis a következőt állapította meg a bíróság: A „felperesnek a keresetösségi joga – a közvetlen jogos érdekek – megállapításához konkrétan igazolnia kellett volna azt vagy tényekkel alátámasztva valószínűsíteni, hogy az alperesi beavatkozó által az adott időszakban a fogyasztókhoz eljuttatott médiatájékoztató felperesre nézve mi olyan kimutatható hátránnyal járt, amelynek orvoslására az alperes általi szankció alkalmazása elengedhetetlen”. Bár a bíróság szerint „a Tpv. 8. §-ára alapított eljárások során a keresetösségi jogot a jó hírnév védelmére vonatkozó utalás nem alapozza meg”, az talán mégis valószínűsíthető, hogy ha egy kiadó jó hírnevét valaki megsérti azáltal, hogy a kiadvány hirdetési környezetét szinte a nullával teszi egyenlővé – saját lapjait ezáltal relatíve még magasabbra pozicionálva – akkor az elég komoly „kimutatható hátránnyal járhat” a konkurensra, illetve a fogyasztókra nézve egyaránt.

Jelen ügyben – több korábbi GVH határozathoz hasonlóan – a bíróság enyhítő körülménynek tekintette, hogy a médiatájékoztató „nem nagy példányszámban és nem is önállóan került terjesztésre, hanem több-kevesebb reklámszakismerettel rendelkező fogyasztó számára [...] egyedi úton”. Ez az érvelés érthetetlen, sőt abszurd, mivel szinte biztosra vehető, hogy a kiadó az eltelt tíz hónap alatt a főbb potenciális hirdetőihez – a hirdetésszervezésnél szokásos személyes megkeresések alkalmazásával – eljuttatta a médiatájékoztatót. Az pedig, hogy a fogyasztók több-kevesebb szakismerettel rendelkeznek szintén csak azt támasztja alá, hogy a nem azonosítható dimenziók mentén történő összehasonlítás különösen alkalmas lehet a megtévesztésre.

A bíróság szerint továbbá a médiatájékoztató részeként megjelentetett ábra „reklámszakember fogyasztók részére szóló reklám volt, és mint ilyen [...] alkatlan volt a fogyasztók (hirdetők) döntési mechanizmusának olyan befolyásolására, melyen keresztül a felperes [kiadó] piaci helyzete szükségképpen vagy prognosztizálhatóan megromlott volna”. Ez tehát azt jelenti, hogy a hirdető részére bármely kiadó prezentálhat olyan (háziilag készített) diagramot, amelyen a saját lapjait a versenytársakhoz képest indokolatlanul magasabbra pozicionálja, illetve a konkurens kiadványokat jelentősen alulértékeli. Ha egy kiadó tehát azt szemlélteti, hogy az egyik magazinjában elhelyezett hirdetések jelennek meg szinte a legmagasabb minőségi környezetben, míg egy másik kiadványa – a magas „minőségi hirdetői környezet” mellett – annak ellenére a legpopulárisabb, hogy az olvasottság alapján csupán a harmadik legnépszerűbb a szegmensben, akkor nem követ el jogsértést. A bíróság szerint pedig nem romolhatott meg az összehasonlításban szerelő bármely lap kiadójának piaci helyzete a kifogásolt ábra közlése révén, miközben bizonyítható, hogy a meglévő, illetve a potenciális hirdetők felé több konkurens lapot is jelentősen leértékelték. Ez a jogi érvelés mindenfajta gazdasági racionalitást nélkülöz, még akkor is, ha a – minden bizonnyal megtévesztett – fogyasztókat, illetve a versenytársakat ért anyagi kárt nem lehet számszerűsíteni.

¹³ A B-833/2003. számú ügyben a Versenytanács azt az abszurd kijelentést tette, hogy „nem várható el a kiadóktól, hogy a következő üzleti évre vonatkozóan már hat hónappal előtte pontosan meghatározzák példányszámuk alakulását”, miközben a lappiacon a közölt példányszámok csak múltbeli, tényadatokon alapulhatnak.

TÓTH-LENK ZSUZSANNA

A Microsoft-perben született versenyjogi ítélet (1. rész)

1. Bevezetés

Az európai versenyjogi gyakorlatban kevés az annyira nagy port kavaró és a széleskörű nyilvánosságot oly mértékben elérő döntés, mint amilyenek az elmúlt szeptember 17-re várt, és megszületett Európai Elsőfokú Bíróság (a továbbiakban EFB vagy bíróság) által hozott Microsoft döntés volt.¹ Ebben a bíróság lényegében mindkét szankcionált magatartás, az árukapcsolás és a szellemi tulajdonhoz való hozzáférés-adás tekintetében is fenntartotta a bizottsági határozatban foglaltakat, és nem csökkentette a kiszabott bírságot sem. A várakozásnak az lehet az oka, hogy a világ egyik legnagyobb vállalata volt az eljárás alá vont, amelynek termékeivel emberek milliói nap mint nap találkoznak. Így felfokozottabb volt a várakozás, mint más versenyjogi tárgyú ítéletek előtt, amelyek „csak” adott országban előállított termékek vagy szolgáltatások piacán megvalósult versenykorlátozásra korlátozódtak.² Az is igaz, hogy az ügygel érintett két erőfölénnyel

való visszaélést megvalósító magatartás megítélése tekintetében az elmúlt három évben, amit lehetett, azt szakértők elmondtak vagy leírtak. A Microsoft ügy kapcsán tehát nehéz újat mondani. Mindenesetre úgy tűnik, hogy a versenyjogi szakmában ellentmondásosan megítélt és sajátos körülményekkel terhelt ügyben végül az EFB teljes tanácsa egy visszafogott, nagymértékben a Bizottság által feltárt tényekre alapozó és a vonatkozó korábbi esetjogban felmerült kérdéseket továbbra sem egyértelműsítő, az ún. ordoliberalis verseny szemléletbe illeszkedő döntést bocsátott ki.³ A döntés ilyen kimenetéről részben a felülvizsgálat korlátozott jellege tehet. Maga a bíróság tartja szükségesnek tisztázni a döntésének elején⁴ – elvetve ezzel a Microsoft önálló tényfeltárára való felkérését –, hogy a műszaki információk és komplex gazdasági elemzések ismételt elvégzésére nincsen lehetősége, így ezekben a bizottsági dokumentumokra támaszkodik. Működése ezért szükségszerűen az

eljárás és indokolási szabályok megtartásának, valamint annak vizsgálatára korlátozódik, hogy a Bizottság ténymegállapításai helytállóak-e és,

hogy azok értékelésében helyesen járt-e el a Bizottság, illetve, hogy nem-e élt vissza hatáskörével. Ezzel együtt a 82. cikkely felülvizsgálatának folyamatában sokan visszalépésként értékelik, hogy a bíróság elsiklott a magatartások fogyasztókra gyakorolt közvetlen hatásainak konkrét vizsgálata felett.

Jelen írás a továbbiakban bemutatja az ügyet és az

abban született ítélet lényegét, esetenként kitérve a közelmúltban, elsősorban a szellemi tulajdonjogok és a versenyjog viszonya kapcsán elhangzott problémafelvetésekre.

2. Kronológia

Az 1998-ban és a későbbi években több szálon futó vizsgálatok eredményeképpen 2004. március 24-én az Európai Közösségek Bizottsága határozatot fogadott el,⁵ amelyben

A versenyjogi szakmában ellentmondásosan megítélt és sajátos körülményekkel terhelt ügyben végül az EFB teljes tanácsa egy visszafogott, nagymértékben a Bizottság által feltárt tényekre alapozó és a vonatkozó korábbi esetjogban felmerült kérdéseket továbbra sem egyértelműsítő, az ún. ordoliberalis verseny szemléletbe illeszkedő döntést bocsátott ki.

A szerző a Gazdasági Versenyhivatal Infokommunikációs Irodájának vizsgálója.

megállapította, hogy a Microsoft az EKSz 82. cikkelyét két különböző magatartás tanúsításával megsértve visszaélt erőfölényével, és ezek miatt 497 millió Eurót meghaladó – akkor rekordnak számító – bírságot szabott ki a cégóriással szemben.

A Bizottság által szankcionált első magatartás az volt, hogy a Microsoft az 1998 októberére és a határozat meghozatalának időpontja közötti időszakban megtagadta az „interoperabilitáshoz (együttműködéshez) szükséges információk” versenytársak részére történő átadását, valamint nem adott engedélyt versenytársainak ezen adatok felhasználására, amennyiben azok a Microsoft termékeivel versengő terméket akartak kifejleszteni és forgalomba hozni. A Bizottság korrekciós intézkedésként kötelezte a Microsoftot, hogy 120 napon belül tegye hozzáférhetővé a kliens-szerver, valamint a kiszolgáló szerverek közötti kommunikáció protokolljainak „specifikációit” (leírásait) minden olyan vállalkozás részére, amely a munkacsoportszerverekhez való operációs rendszereket kíván fejleszteni és forgalmazni (kényszerengedély). Ezáltal annak lehetőségét kívánta megteremteni, hogy a munkacsoport-szerverekre olyan új operációs rendszereket lehessen kifejleszteni, amelyek kommunikálni tudnak a Windows operációs rendszerrel működő számítógépekkel és szerverekkel. A második szankcionált magatartás a Windows operációs rendszer és a Windows Media Player (a továbbiakban WMP) média-lejátszó közötti árukapcsolás volt. A Bizottság álláspontja szerint ez a magatartás befolyásolta a versenyt a médialejátszók piacán. A Bizottság e tekintetben arra kötelezte a Microsoftot, hogy 90 napon belül hozza forgalomba a Windows operációs rendszer WMP nélküli változatát. A Bizottság annak érdekében, hogy ellenőrizni tudja a határozat betartását egy ügygondnok kinevezésére kötelezte a Microsoftot. Az ezzel kapcsolatos valamennyi költséget a cégóriásnak kellett vállalnia. Az ügygondnokot a Microsoft által javasolt személyek közül a Bizottság választotta ki, aki ezt követően a cég minden adathoz, helyiségéhez, termékéhez és a releváns forráskódokhoz hozzáfért.

2004. június 7-én a Microsoft keresetet nyújtott be az Elsőfokú Bírósághoz e határozat megsemmisítése, illetve a vele szemben kiszabott bírság csökkentése iránt. A határozatban kiszabott kötelezettségek és a bírság végrehajtásának felfüggesztésére tett Microsoft indítványt az Elsőfokú Bíróság elnöke 2004. december 22-én elutasította, mivel nem találta megalapozottnak a Microsoft érveit a végrehajtással járó súlyos és visszafordíthat-

atlan kár tekintetében.⁶ Időközben a Microsoft eleget tett az árukapcsolás tekintetében elrendelt kötelezettségnek és forgalomba hozta a WMP-től mentes Windows operációs rendszert. Az protokoll-információk tekintetében viszont a Bizottság hiányosságokat talált, ezért 2006. július 12-én egy újabb döntésben közel 300 millió euróra bírságolta a vállalatot, és egy másik jelentést is kiadott a Bizottság 2007. március 1-jén, amelyben a Microsoft által készített kommunikációs protokollok leírásait tartalmazó dokumentáció túlzó mértékű árait kifogásolja, ez ügyben azonban jelenleg is folynak a vizsgálatok. A 2007. szeptember 17-én hozott ítélet a bizottsági határozat főbb részeinek helybenhagyása mellett egyedül az ügygondnok bizottsági kinevezését tartotta hatásköri túllépésnek, és ezért az ítélet ezen pontját megsemmisítette. A bíróság az indoklásban kifejtette, hogy a Bizottságnak nincs joga hatalmát harmadik félre átruházni, így nem jogosíthatja fel a biztost arra, hogy minden adathoz hozzáférjen, a vállalatra pedig nem háríthatja a biztos vizsgálódásának költségeit, ugyanis a Bizottságot terheli az ítélete betartásának ellenőrzése.⁷

3. A három érintett piac és a Microsoft erőfölénye

A Bizottság a keresleti és kínalmi helyettesíthetőség ismérvei alapján három érintett piacot azonosított az ügyben: a felhasználói személyi számítógép operációs rendszerek piacát, a munka-csoport szerver operációs rendszerek piacát, a hálózatos média-lejátszók piacát. A protokoll-információk átadásától való indoklatlan elzárkózás tényállásban az első kettő piacnak, az árukapcsolás esetében pedig a felhasználói PC operációs rendszerek és a hálózatos média-lejátszók piacának van jelentősége. A *felhasználói személyi számítógép operációs rendszerek piaca* az Intel-kompatibilis (az Intel chip-jén alapuló) személyi számítógépekre gyártott operációs rendszereket foglalja magában.⁸ A *munkacsoport-szerver operációs rendszerek* egy kis- vagy közepeméretű számítógépes hálózat gépei- nek nyújtanak fájlkezelési, nyomtatási, csoport, valamint felhasználói adminisztrációs szolgáltatásokat. Más szerver

operációs rendszerekhez képest ezek teljes mértékben együttműködnek a hálózathoz csatlósított egyéni PC-kkel, de nem látnak el magas szintű szerverszolgáltatásokat, a biztonságuk és az összetett funkcióknak nincs akkora szerepe. A

Bizottság piackutatásban vizsgálta a munkacsoport-szerverek jellemzőit, és ezek alapján határozta meg a fájlkezelés, nyomtatás, csoport és felhasználó adminisztrációs funkciókat, mint általában együtt járó, és a felhasználók által jellemzően használt műveleteket. A döntés külön kihangsúlyozza a munkacsoport-szerver operációs rendszerek felhasználói PC rendszerekkel való interoperabilitásának – avagy együttműködési készségének

– kiemelkedő szerepét, amit a felmérések igazoltak.

A harmadik, árukapcsolási magatartás szempontjából releváns árukapcsolás *hálózatos (online) média-lejátszók piaca*.⁹ A WMP-vel hasonló alkalmasságokkal rendelkező média-lejátszó programokat tekintette azonos piacra tartozónak a bizottság, ezek pedig többek között: digitális video és audio lejátszás letöltés útján, vagy közvetlenül online, digitális jogkezelési rendszerekkel védett felhasználás, Internet rádió, DVD lejátszás, zenei CD készítés stb. A WMP-hez hasonló funkciókat a több tucat lejátszó program közül az Apple Quick Time lejátszója és a Real Networks RealOne Player lejátszója teljesíti, mivel ezek a programok nem függenek más harmadik gyártók platformjainak kódjaitól, és ezek képesek a 'streaming' funkcióra, azaz Internetről közvetlenül történő lejátszásra. Látni kell továbbá, hogy a média-lejátszó egy közvetítő termék, amely a mögöttes szoftver- és tartalomszolgáltatók nélkül nem sokat ér. A média-lejátszók egyes alaptípusai pontosan azért érhetőek el ingyenesen, mert a kapcsolódó piacokon végbemenő tranzakciók (tartalomszolgáltatás, hirdetési tevékenység) megfelelő bevételt teremtenek a fejlesztőknek. A média-lejátszók egy másik része olyan többletfunkciókkal és ezáltal többletértékkel rendelkezik, amelyért már fizetni kell.

A Microsoft példátlan piaci részesedése és a magas piacra lépési korlátok alapján gazdasági erőfölényben van a felhasználói személyi számítógép operációs rendszerek piacán. Jelenleg, akár a bevételeket, akár a sokkal megbízhatóbb eladott termékmennyiséget vesszük figyelembe, a Microsoft körülbelül 95%-os piaci részzel rendelkezik, amely nem hirtelen ugrott ilyen mértékűre, hanem már jó néhány éve 70% felett van. A Microsoft-ot követő két legerősebb

A Bizottság a keresleti és kínalmi helyettesíthetőség ismérvei alapján három érintett piacot azonosított az ügyben: a felhasználói személyi számítógép operációs rendszerek piacát, a munka-csoport szerver operációs rendszerek piacát, a hálózatos média-lejátszók piacát.

A Microsoft példátlan piaci részesedése és a magas piacra lépési korlátok alapján gazdasági erőfölényben van a felhasználói személyi számítógép operációs rendszerek piacán. Jelenleg, akár a bevételeket, akár a sokkal megbízhatóbb eladott termékmennyiséget vesszük figyelembe, a Microsoft körülbelül 95%-os piaci részzel rendelkezik, amely nem hirtelen ugrott ilyen mértékűre, hanem már jó néhány éve 70% felett van.

versenyárs: az Apple Mac OS circa 3%-os, és a Linux kb. 1-2%-os részesedéssel. A Windows egyes változatai közötti dinamikus kölcsönhatások és a termékek egymásra hatása miatt (a termékgenerációk egymásra épüléséből és a könnyű termékváltásból kifolyólag) nem lehet a piacot pl. Windows98-ra, Windows2000-re, WindowsXP-re bontani, előbb vagy utóbb tehát mindig a legutolsó termékgeneráció válik standarddá.

A munkacsoport-szerver operációs rendszerek piacán is megállapítható az erőfölény, ugyanis a piaci információk alapján a Microsoft részesedése legalább 60%-os, a versenyárs vállalatok közül a Novell (Netware) 10-25% közötti, a Linux és UNIX rendszerek egyenként 5-15% közötti piacrészel rendelkezik. Az Európai Bíróság a Tetra Pak II.¹⁰ ügyben a gyakorlat részévé tette az érintett piacok közötti asszociatív kapcsolatokról szóló elvet, amely szerint a Microsoft a munka-csoport szerver operációs rendszerek piacán a számszerűsített piaci részesedés százalékának figyelmen kívül hagyásával is erőfölényben van, mert a felhasználói PC és a munka-csoport szerver piacok közötti műszaki és kereskedelmi kapcsolódási pontok megalapozzák azok egy piacként való értékelését. A műszaki kapcsolódást egyrészt a fizikai összekötöttség, továbbá a két rendszer egymásra utaltsága adja. Nyilvánvalóan minél több a Windows rendszerű szerver, annál több a Windows rendszerű felhasználói gép. A hálózati hatás a felhasználói PC operációs rendszerek piacára való belépést nehezíti tehát, hiszen hiába fejleszt ki egy vadonatúj operációs rendszert a rivális, senkinek nem kell egy alkalmazásoktól mentes csupasz rendszer, ahhoz pedig, hogy ez ne így legyen, vagy egy kritikus mennyiségű Windows-ra írt alkalmazás-csoportot kell telepíteni a rendszerre, vagy kritikus mennyiségű saját rendszer-specifikus alkalmazással kell rendelkezni. Ez utóbbi mutatja, hogy nem lehet elégszer hangsúlyozni a hálózati hatásokat, amely a szóban forgó visszaélések sarokköve. A hálózatos média-lejátszó piaca viszonyítási pont az eljárásban, a Bizottság szerint feltehetően a másik két releváns termékpiaccal szemben a Microsoft ebben a szegmensben egyelőre még nincs erőfölényben.

4. Árukapcsolás – a Bizottsági határozat és az Elsőfokú Bíróság főbb megállapításai

A versenykorlátozó magatartás abban nyilvánul meg, hogy a Windows média-lejátszó automatikusan a Windows operációs rendszer részeként kerül a személyi számítógépekre és következésképpen a boltok polcaira. Az eszközgyártók által a Windows-al együtt a gépre telepített

WMP nem mozdítható el. Az EKSz 82.(d) cikk szerint jogsértőnek talált árukapcsolás az eddigi európai joggyakorlat fényében a Bizottság által elismerten nem tartozik az árukapcsolás tipikus esetkörébe. Mindenekelőtt azért nem, mert a Microsoft gyakorlata által okozott hátrány csak részben – avagy nem feltétlenül – érinti közvetlenül a fogyasztót. Az árukapcsolás révén a fogyasztók nem feltétlenül fognak magasabb árat fizetni, ugyanis a média-lejátszó egy része és tulajdonképpen a WMP is ingyenes – persze előfordulhat, hogy az ár a másik a kapcsoló termék árában benne foglaltatott –, és bár a WMP a Windows-al együtt kikerülhetetlen termék, a fogyasztó elvileg elérhet/letölthet másik, esetleg jobb minőségi jellemzőkkel bíró lejátszót is. A közvetett – és a Bizottság szerint komolyabb – probléma abban jelentkezik, hogy nemcsak a fogyasztók, hanem az eszközgyártók és a piac egyéb szereplői számára is kikerülhetetlen lesz a Windows-al egyetemben a WMP. Ezért, mivel a média-lejátszó önálló használati értéke azon múlik, hogy milyen mögöttes szolgáltatások/funkciók vehetők igénybe a segítségével, a Microsoft ezzel a gyakorlattal nemcsak a média-lejátszó tekintetében növeli felhasználóinak számát, hanem – a Bizottság jövőbemutató értékelése alapján – képessé válhat átvinni piaci erejét egyéb, a média-lejátszókkal elérhető médiatartalmak, a digitális jogvédelmi és kábeltelevíziós – és jelenleg akár még újdonságnak számító – egyéb szoftvertermék piacokra is, a WMP-vel fennálló kompatibilitás révén. Ráadásul ezek a termékek már nem biztos, hogy ingyenesek.

A közösségi jogalkalmazásban a *Hilti*¹¹ és a *Tetra Pak II* ügyekben körvonalazódott azon feltételrendszer, amelynek megfelelő valamely magatartás versenyjogba ütköző árukapcsolásnak minősül, az alábbi öt feltételt foglalja magában:

(i) gazdasági erőfölény áll fent a fő- vagy kapcsoló termék piacán, (ii) a kapcsoló és a kapcsolt termékek önálló termékek minősülnek, (iii) az árukapcsolás megfosztja a fogyasztókat attól a lehetőségtől, hogy a két termékre külön tegyenek szert, (iv) és mindez korlátozza a versenyt, amire (v) az eljárás alá vontnak

nincsen objektíve elfogadható mentsége a visszaéléseles üzleti gyakorlat tekintetében.

A bírósági szakban a Microsoft elsősorban arra alapította védekezését, hogy a Bizottság az alapeljárásban nem a korábbi esetjognak megfelelően értékelte az árukapcsolást, minthogy a Bizottság nem kizárólag a 82. (d)-re hanem,

amellett a 82. cikkelyre általában is alapította az ügyét. Továbbá a versenyjogi jogalkalmazás helytelen gyakorlására utal, hogy a Bizottság az említett árukapcsolás-teszt kapcsán konkrétan és mélységében vizsgálta a magatartás versenykorlátozó hatását – ami a klasszikus teszt szerint automatikusan a magatartás velejárója. Dacára ezen érveknek, a bíróság ítéletében egyetértett a Bizottsággal, miszerint a Római Szerződés 82. cikkelye nem sorolja fel kimerítő jelleggel a visszaéléseles magatartások fajtáit, ezért az árukapcsolás elviekben akkor is versenyjogsértőnek minősülhet, ha a magatartás egyébként nem teljes mértékben egyezik a 82. (d) pontban az árukapcsolásra vonatkozó speciális rendelkezésben foglaltakkal, az értékelés alapulhat tehát a teljes 82. cikkelyen, nem kizárólag a 82 (d)-n. Megállapította továbbá, hogy a WMP Windowshoz kapcsolása az árukapcsolás klasszikus tesztjét is kimeríti, amely értékelés nem lesz attól spekulatív, hogy a Bizottság a klasszikus esetjogi gyakorlatban alkalmazott bizonyítási mércét túlteljesítve a magatartás hatásait részletesen vizsgálta.

A bíróság ítéletében megállapította, hogy a Bizottság az EK jogával teljes összhangban helyesen találta a klasszikus árukapcsolási teszt kritériumait teljesültnek az eljárás alá vont magatartása kapcsán. Először is, a Microsoft erőfölényben van a felhasználói PC operációs rendszerek piacán. Az, hogy két különálló termékről legyen szó, kulcsfontosságú, mert egyébként fogalmilag sem lehetne árukapcsolásról beszélni. Ez az ún. „külön termék” kritérium egyfajta hüvelykujjszabályként funkcionál annak eldöntésében, hogy hatékony-e az összekapcsolás vagy sem. Ha valóban előnyös az együttértékesítés, úgy nincsen fogyasztói kereslet a külön termék iránt, tehát árukapcsolás sincs. Két termék önállóságának megállapításá-

hoz nem elég a termék tulajdonságait vizsgálni, lehet az egyik kiegészítője vagy alkatrésze a másiknak, és attól még minősülhet külön terméknek, miként az a *Hilti* ügyben a szögpatronok esetében. Az a tény, hogy a médialejátszókat szinte minden esetben az operációs rendszerekkel együtt használják a fogyasztók, nem jelenti azt, hogy a fogyasztó nem szeretné a

két terméket eltérő forrásból beszerezni. Ezek helyett tehát azt kell vizsgálni, hogy létezik-e fogyasztói kereslet a két termékre külön-külön, hogy van-e olyan piaci szereplő, aki a kapcsolt terméket önállóan kínálja, hirdeti, illetve az összekapcsolt terméket helyettesíti-e a részekből összetett termék. A valódi integrált szolgáltatás

A bíróság ítéletében egyetértett a Bizottsággal, miszerint a Római Szerződés 82. cikkelye nem sorolja fel kimerítő jelleggel a visszaéléseles magatartások fajtáit, ezért az árukapcsolás elviekben akkor is versenyjogsértőnek minősülhet, ha a magatartás egyébként nem teljes mértékben egyezik a 82. cikk (d) pontban az árukapcsolásra vonatkozó speciális rendelkezésben foglaltakkal.

ugyanis hozzáadott értéket generál a fogyasztónak a két termék külön beszerzéséhez képest, és ekkor már nem árukapcsolóról, hanem egy új termékről van szó.

A Microsoft szerint a médialejátszó nem önálló termék, hanem egy funkció a Windowsban. Az EFB rámutatott, hogy helyesen állapította meg a Bizottság, hogy a két termék, illetve a lejátszók iránt önálló kereslet és kínálat áll fenn, ugyanis vannak más pl. RealOne Player média-lejátszók, amelyek operációs rendszer nélkül magukban is megvásárolhatók és meg is vásárolják őket, mi több, ezek a fejlesztők nincsenek jelen az operációs rendszerek gyártásának tevékenységében. Továbbá a Microsoft is gyárt és elad nemcsak a Windows-hoz, hanem harmadik platformgyártók rendszereihez WMP-t, illetve egy WMP upgrade verziót is, amely régebbi lejátszóprogramok aktualizálását teszi lehetővé. Végül árulkodó, hogy a Microsoft önálló termékként hirdeti a lejátszóját, és a WMP licenyszerződéseiben e termékre sajátos feltételeket szab. Nem változtat ezen az sem, hogy nagyobb részt nem is a fogyasztók, hanem valójában az eszközgyártók azok, akik összeteszik a hardver- és szoftverelemeket egy személyi számítógépben, tehát ténylegesen az ő döntésükről beszélünk. A teszt harmadik elemét igazolja, hogy a Microsoft a vásárlóktól megtagadja a WMP-t nélkülöző operációs rendszert, teszi mindezt közvetetten úgy, hogy a PC eszközgyártóknak használatba adott Windows rendszer esetében kiköti a WMP gépekre telepítését is, műszaki értelemben pedig a médialejátszó program és annak ikonja nem mozdítható el a gép platformjáról, képernyőjéről. Bár a kapcsolt WMP-ért a vásárló nem fizet, illetve azt nem köteles használni (és a rivális lejátszók letöltéseinek száma sem elhanyagolható), ennek ellenére a bíróság szerint a külön vásárolhatóság szempontjából ez nem releváns, ezeket legfeljebb a versenykorlátozó magatartás piacra és fo-

gyasztókra gyakorolt hatásainak értékelésekor szükséges számításba venni.

Ami a versenyre gyakorolt káros hatást illeti, a bíróság ítéletében előadta, hogy az árukapcsolás révén a Microsoft olyan értékesítési előnyre tesz szert versenytársaival szemben, amelyet más értékesítési csatornák használata nem tud ellensúlyozni. A WMP a Windows operációs rendszer részeként való értékesítésével érdemi versenyben való részvétel nélkül is olyan lefedettséget tud elérni (a közel 200 millió személyi számítógépen való automatikus jelenléttel), amelyhez képest az eszközgyártókkal való közvetlen megállapodás, az online letöltés az ezzel járó kényelmetlenség miatt

nem alternatíva. Ezzel együtt, a felhasználók egy előre telepített médialejátszó esetén nem valószínű, hogy más médialejátszókat használnának, még akkor is ha azok esetlegesen magasabb minőséget képviselnek. Úgyszintén, az eszközgyártók sem valószínű, hogy többfajta médialejátszót telepítenének egy személyi számítógépre, ugyanis nem biztos, hogy az jelentős hozzáadott értékkel bír, az viszont biztos, hogy magasabb költségekkel, teszteléssel jár.

Egyik mutatója ennek, hogy a verseny már teljesen megszűnt az adott piacon. Az EFB bizonyítottan látja, hogy a WMP integrált értékesítése azzal a kockázattal járhat, hogy a felhasználói operációs rendszerek piacán fennálló piaci erő átbillen a média-lejátszók piacára, anélkül, hogy ez érdemi versenyben elért előnyön alapulna, azaz a WMP érdemeiből fakadna. A versenykorlátozás tehát fennáll a szoftverfejlesztők és tartalomszolgáltatók viszonylatában is, akik a közvetett hálózati hatás következtében egyre inkább arra van-

nak ösztönözve, hogy kizárólag a WMP termékeire írják programjaikat, tartalmaikat, hiszen így is szinte teljes lefedettséget nyernek. Fejlesztéseik során elegendő egyetlen ter-

mékre koncentrálniuk, ami végső soron a kapcsolódó szoftver és tartalmi piacokon is beszűkíti a versenyt. Ennek első mutatója lehet a korábbi piacvezető versenytárs részesedésének folyamatos csökkenése és ezzel párhuzamosan a Microsoft részesedéseinek növekedése a kérdéses időszakban. Az EFB a Microsoft által az árukapcsolás tárgyában objektív igazolhatóságot jelentő körülményként felhozott mindkét érvet elutasította. Egyfelől, a bizottsági döntés nem avatkozik bele a

Microsoft integrált és állítottan – bár nem bizonyítottan – hatékonysági előnyökét is magában hordozó integrált üzleti modelljébe, hanem a WMP egyetemes jelenlétét firtatja, és a Microsoft egyoldalú, árukapcsolással megvalósított standardizációs törekvéseit találja jogsértőnek. A bíróság, anélkül, hogy részletesen kifejtene, azt sugallja, hogy a médialejátszó integrációjával járó előnyök egyébként kevesebb korlátozással, például a preferált médialejátszóknak az eszközgyártók általi integrálásával is elérhetőek. Másfelől, a Microsoft nem igazolta azt az állítását sem, hogy a WMP Windows operációs rendszerből történő elmozdításával az operációs rendszerben működési hibák, zavarok jelentkezhetnek. Az EFB szerint a jogorvoslat arányos, hiszen továbbra sem tiltja, hogy a Windows-nak egy WMP-vel egyesített változata is forgalomba kerüljön, továbbá nem jelent semmilyen műszaki értelemben vett többletterhet a Microsoftra.

A Bizottság mindvégig hangsúlyozta, hogy a Microsoftnak csak a kommunikációs protokollok leírásait, és nem magukat a protokollokat tartalmazó műszaki dokumentációt kell hozzáférhetővé tennie a piacon. Ez tehát nem foglalja magában és nem is teszi megismerhetővé a forráskódokhoz való hozzáférést, mi több, a hozzáférés hasznosítási engedélyek útján ellenérték fejében is történhet, teljesen olyan módon, mintha a szellemi terméket önszántából hasznosítaná.

Jegyzetek

- ¹ C-201/04 *Microsoft v. Bizottság*, 2007. szeptember 17-ei ítélet
- ² A *Magill* ügyben (C-241/91 és C-242/91 *RTE és ITP v. Bizottság* [1995] ECR I-743) a televíziós programújságok írországi piacára, az *IMS Health* ügyben pedig (C-418/01 *IMS Health* [2004] ECR I-5039) a német gyógyszeripari szakma egy speciális szintjén használt számítógépes adatbázis volt az eljárás tárgya
- ³ Az *ordoliberalizmus* (avagy német neoliberalizmus) gazdaságelmélete szerint az államnak a szerepe, hogy megteremtse adott piacgazdaság megfelelő jogi környezetét és fenntartsa a verseny egészséges szintjét, a piaci mechanizmusok működése során fellépő negatív hatások semlegesítése révén. A szabad és tiszta politikai és társadalmi berendezkedés érdekében a magánszféra kezében összpontosuló gazdasági hatalmat is ellenőrzése alatt kell tartani az államnak. A szakirodalom szerint ilyen ordoliberalista szemlélet jegyében fogant döntések például a *Michelin* és a *Hoffman-La Roche* ügyekben született döntések is, amelyekben megfogalmazásra kerül a domináns piaci szereplő versenytársaival szembeni speciális felelőssége, azaz elegendő ha a magatartás közvetett módon kihat a versenyre, még ha közvetlenül nincs is hatással a fogyasztókra.
- ⁴ Lsd. I. lábjegyzet, 87. bekezdés
- ⁵ Case COMP/37.792
- ⁶ <http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=en&Submit=Rechercher&all-docs=alldocs&docj=docj&docop=docop&docor=docor&docjo=docjo&numaff=T-201/04&datefs=&datefe=&nomusuel=&domaine=&mots=&resmax=100>
- ⁷ Lsd. I. lábjegyzet 1268-1279. számú bekezdésekig.
- ⁸ Nem tartoznak tehát ide az Apple Macintosh rendszerei, valamint a szerver operációs rendszerek sem helyettesítik a felhasználói operációs rendszert, az előbbi ugyanis többcélú, a felhasználói csoportok közötti használatot is lehetővé teszi, sem árban, sem jellemzőkben nem minősül keresleti helyettesítőnek.
- ⁹ Az M. 1845 számú *AOL/TimeWarner* fúziós ügyben kialakult gyakorlat szerint a klasszikus lejátszó eszközök, mint a CD és DVD lejátszók nem helyettesítői a hálózatos média-lejátszóknak, ez utóbbiakat másképp használják, sem az árszint – minthogy a hálózatos média-lejátszók alapítványai jellemzően ingyenesek – sem a funkciók nem azonosak.
- ¹⁰ Case T-83/91 *Tetra Pak v. Bizottság* [1994] ECR II-755, amelynek fellebbezési ügye a C-333/94 P, [1996] ECR I-5951.
- ¹¹ Case T-30/89 *Hilti v. Bizottság* ügy, fenntartva a C-53/92 *Hilti v. Bizottság* ügyben.